

Esitied. tsfo 74/26.3.1982

KERTOMUS PERNIÖN LEMUN KYLÄN LEHMIHAASSA
1981 SUORITETUISTA KAIVAUKSISTA

Johdanto

Turun yliopiston arkeologian oppiaine jatkoi kaivauksia Perniön Lemun kylän Lehmihaassa pronssikautisella raunio- ja asuinpaikka-alueella 22.6. - 31.7.1981. Arkeologian oppiaine on suorittanut kaivauksia samalla paikalla jo kesällä 1979 ja 1980 (kts. Turun yliopiston arkeologian oppiaineen Perniön Lemun Lehmihaaka koskevat kaivauskertomukset).

Kaivaukset rahoitti tälläkin kerralla Perniön kunta ja ne valvoi professori Unto Salo. Kenttätöistä vastasi HuK Ulla Lähdesmäki teknisinä apulaisinaan fil.yo Kaija Kurronen ja fil.yo Elina Saloranta, jotka osallistuivat myös kaivausten jälkityövaiheeseen piirtämällä puhtaaksi kaivausten kartat sekä puhdistamalla ja luetteloimalla kaivauslöydöt. Kenttätöihin osallistui lisäksi 10 perniöläistä nuorta.

Lemun kylän Lehmihaaka sijaitsee n. 6,5 km Perniön kirkolta itään Asteljoen viljelysaukean kaakkoisreunassa. Lehmihaaka on loivanousuinen mäki, jossa rauniot sijaitsevat enimmäkseen moreenipohjalla kuusi- ja mäntymetsässä. Mäen jakaa W-E -suunnassa Lemun - Ervelän maantie, ja rauniot sijaitsevat tien läheisyydessä mäen koillis- ja lounaisosissa.

Kesän 1981 kaivausten jälkeen voidaan todeta, että alueella on 16 selvästi hautaraunioksi tulkittavaa muinaisjäännöistä sekä 4 matalaa, pientä maansekaista kiveystä, jotka tulkitaan varauksella hautaraunioiksi.

Tänä kesänä tutkittiin raunio 15 kokonaan sekä puhdistettiin turpeen alta esille raunio 5, jonka pintataso dokumentoitiin. Edellisenä kesänä mäen lounaisosaan tehtiin raunioiden välimaastoon useita koekuoppia. Niistä tehdyt havainnot viittasivat siihen, että mäen lounaisosassa on mahdollisesti asuinpaikasta peräisin olevaa kulttuurikerrosta. Tästä syystä kesällä 1981 paikalla tutkittiin maastoa yhteensä 83 m² (kaivannot A1, A2, B1 ja B2). Lemu - Ervelä -tien molemmin puolin tehtiin vielä 28 koekuoppaa.

Kaivaukset suoritettiin kahden maanomistajan alueella: Nurmi 1¹⁴, omistaja Taisto Töykkälä ja Keskitalo 1⁸, omistaja mv Toivo Jääskeläinen. Kaivauspaikalle on tuotu kiintopiste Turku - Karjaa -radan varressa olevasta valtakunnallisesta korkeuskiintopisteestä (13,959 m, pk 20 12 12 x= 6677 49 y= 456 67). Mäen lounaisosassa peruskiintopisteestä 2 (27,07) on kullekin lounaisosan rauniolle sekä asuinpaikkakaivannolle

siirretty omat kiintopisteensä.

Tutkittaessa rauniota 15 noudatettiin seuraavaa tapaa: Raunio jaettiin neljään sektoriin narujen avulla. Mikäli raunio olisi ollut kookas, pääasiassa kivistä koottu korkea rakennelma, se olisi tutkittu sektori kerrallaan. Koska kyse oli matalasta, maansekaisesta rauniosta, se päätettiin tutkia yhtenä kokonaisuutena pohjatasolle asti. Sektorinarujen alle jätettiin 40 cm leveät kaistat kaivamatta ja niiden avulla voitiin dokumentoida raunion profiilit. Matalissa maansekaisissa raunioissa kivet saattavat usein olla keskenään varsin samankokoisia. Perniössä tällaisissa raunioissa kehät ovat usein olleet epäsymmetrisiä. Siksi kehärakenteiden paljastaminen on tuntunut mielekkäämmältä ja tulos luotettavammalta, mikäli raunio on kaivettu yhtenä kokonaisuutena sen sijaan, että olisi edetty pohjatasolle sektori kerrallaan.

Raunioiden välimaastoon paalutettiin 2 x 2 m ruuduin neljä aluetta, jotka kaivettiin poistamalla niistä n. 5 cm kerroksia.

Kenttätöiden tulokset

Raunio 15

pk 20 12 12	Nurmi 1 ¹⁴
x = 6677 93	
y = 456 78	
z = 32	

Lehmihaanmäen lounaisosassa välittömästi raunion 7 lounaispuolella todettiin 1980 kaivauksissa matala, maansekainen raunio. Siitä dokumentoitiin tuolloin pintataso: kyse on 6 x 5 m suuruisesta matalasta kiveyksestä, jossa pyöreäsivuisien kivien lisäksi on käytetty runsaasti maata rakennusaineena. Pintatasolta löytyi niukasti palanutta luuta II sektorista sekä keramiikkaa I ja II sektorista.

Osa kivistä sekä maata poistettiin ja esille tuli 6 x 7 m laaja maansekainen kiveys (taso II). Se oli muodoltaan soikea koostuen keskisuurista (n.30 - 50 cm Ø) sekä pienistä (Ø n. 15 - 20 cm) kivistä. Pieniä kiviä oli erityisen runsaasti I ja II sektorissa. Raunion keskustassa olevat kookkaat

kivet tuntuivat muodostavan jo tällä tasolla kehän. Kivien seassa oli keltaista hiekkaa, jossa erottui pieniä nokimaa-aloja ja niukasti hiilensiruja. 1. kerroksesta ja 2. tasolta löytyi pieniä luukeskittymiä useista kohtaa I ja II sektorista sekä yksittäisiä keramiikan paloja II sektorista.

Rauniosta poistettiin osa 2. tason kivistä sekä maata ja esille saatiin pohjarakenteet (taso III). Raunion keskustassa on \emptyset n. 2,5 m suuruinen pyöreä kehä, joka on koottu tiiviisti vaihtelevan kokoisista kivistä. Kehän sisäpuolella oli kookas kuusen kanto, jonka alta paljastui muutamia keski-suuria kiviä (\emptyset n. 25 - 40 cm). Sisintä kehää ympäröi soikea 4 x 5 m laaja kehä, joka muodostui harvaan asetetuista pyöreäsivuisista ja muutamista hiekkakivilaatoista. Sen ulkopuolella raunioon tuntui liittyvän vielä muutamia kehän muotoon asetettuja kiviä I ja II sektorissa. Uloin kehä on selkeä III ja IV sektorissa kun taas I ja II sektorissa sen muoto on tulkinnanvarainen. I, II ja IV sektorissa rauniota reunusti vielä muutama kookas kivi; ne vaikuttivat kiintokiviltä, joiden asemaa on hieman muutettu, jotta ne sopivat paremmin rauniokokonaisuuteen.

2. kerroksesta ja pohjatasolta löytyi III sektorista kvartsi-iskos, useista kohdin pieniä luukeskittymiä sekä keramiikan paloja. Kahdessa tapauksessa tekstiilipainanteista keramiikkaa löytyi kehäkiven alta. II sektorissa tuli pohjatasolla esille 30 x 60 cm laaja nokialue, joka muodosti 23 cm syvän, pohjaan suippenevan kuopan ja josta löytyi niukasti palanutta luuta sekä saviseksi valinmuotiksi tulkittun esineen katkelma. Laaja nokimaa-alue löytyi raunion ulkopuolelta I sektorista. Sen vahvuus oli n. 3 - 5 cm. Raunion 15 pohjarakenteet jätettiin töitten päätyttyä avoimiksi.

Raunio 5

pk 20 12 12

Nurmi 1¹⁴

x = 6677 94

y = 456 79

z = 33

Lehmihaan mäen lounaisosassa raunion 6 kaakkoispuolella oleva raunio 5 on kookas selvästi maastossa erottuva kivistä koottu raunio, jonka reunaosia peitti paksu turvekerros.

Kiviä peitti ohut sammal, ja raunion reunoilla kasvaa useita kookkaita kuusia. Raunion reunoilla kasvoi mustikkaa, heinäkasveja ja villedjä vadelpensaita ja sitä ympäröi kuusimetsä.

Kesän 1981 kaivauksissa raunion reunoista poistettiin turve ja sammal. Raunio on n. 17 x 18 m laaja ja n. 1,2 m korkea. Sen keskustassa on 3 x 4 m laaja kuoppa. Raunion sivut laskivat I ja II sektorissa jyrkästi ja niiden alapuolella oli 1 - 1,5 m leveä vyöhyke pieniä kiviä harvaksen. II sektorissa raunion reunalla oli kolme matalaa kuoppaa, jotka lienevät syntyneet kaivelun tuloksena. Kaikissa sektoreissa peitekiveyksen alta pisti esille raunion reunassa kookkaita kiviä, jotka muodostavat kehän.

Raunion peitekiveys koostui erittäin vaihtelevan kokoisista pyöreäsivuisista kivistä. II sektorissa peitekiveys vaikutti osittain valuneelta. Kesän 1981 aikana raunion pintataso dokumentoitiin.

Raunioiden välimaastoon tehdyt kaivannot

Kesällä 1980 koekuopituksen yhteydessä todettiin kahdessa koekuopassa (n:o 34 ja 47) hiiltä ja nokimaata sekä punaruskeaa hiekkaa, joka väriltään ja koostumukseltaan erosi ympäröivästä hiekkamaasta. Kumpaakin kuoppaa laajennettiin 1 x 1 m laajaksi ruuduksi. Koeruudusta 34 löytyi runsaasti hiiltä ja punaruskean hiekan muodostama pyöreäpohjainen alue, Ø n. 25 cm. Koeruudusta 47 löytyi nokimaata, hiilensiruja, niukasti punaruskeaa hiekkaa sekä palanen keramiikkaa (TYA 174:77).

Kumpaakin kaivantoa laajennettiin kesän 1981 kaivausten aikana, koska ruuduista tehdyt havainnot viittasivat asuinpaikan mahdollisuuteen. Tavoitteena oli saada vahvistusta asuinpaikan olemassaoloon sekä mahdollisesti tietoja sen laajuudesta ja rakenteesta. Mäen lounaisosaan aukaistiin raunioiden 8 ja 16 väliin kaivannot A1 (koeruudun 34 ympärille) ja A2 (koeruudun 47 ympärille) sekä raunioiden 5, 6 ja 15 väliin kaivannot B1 ja B2 metrin levuisina koeojina (kts. yleiskartta mäen lounaisosasta). Kaivannot tutkittiin poistamalla kerrallaan 5 - 10 cm kerroksia.

Kaivanto A1

Koeruudun 37 ympärille avattiin loivasti laskevaan maastoon 20 m² suuruinen alue, josta poistettiin turvekerros ja ohut mullansekainen hiekkakerros. Sen alta paljastui voimakkaan keltainen hiekka, jossa oli paikoin pieniä kiviä. Ruutujen H-J / 11-12 alueella mullansekaisen hiekan alta tuli esille selvärajainen, voimakas nokimaa-alue, 1,5 x 1,8 m, joka tuntui jatkuvan syvemmälle. Laimeata nokimaata esiintyi myös ruuduissa J / 10-13. Ruudun G / 10 länsireunassa erottui myös tiivis, pieni nokialue. (taso I)

Kaivannosta poistettiin maata n. 5 cm, jolloin ruudusta H / 12 löytyi keramiikan pala (TYA 196:52) sekä ruutujen J / 10 ja J / 11 rajalta pala keramiikkaa. Todetut nokialueet jatkuivat 2. tasolle; ne olivat nyt pienempiä, mutta alaltaan selvärajaisempia ja vahvempia. Ruuduissa H-I / 11-12 todetussa nokialueessa oli tällä tasolla harvakseltaan nyrkinkokoisia kiviä, jotka olivat noen mustamia, mutta joista vain kahdessa voi havaita tulen aiheuttamaa rapautumista. Kiveyksestä löytyi runsaasti hiiltä sekä pieni pala punaiseksi palanutta savea (TYA 196:53). Ruutujen G-H / 13 kaakkoisrajalla havaittiin harmaan likamaan ympäröimä punaruskean hiekan alue, Ø n. 35 cm. Koko kaivannon alueella oli vaihtelevan kokoisia kiviä, jotka eivät muodostaneet mitään rakennetta. (taso II)

Alueelta poistettiin kiviä ja maata, jolloin ruudusta H / 10 löytyi keramiikan pala. Ruutujen H-I / 11-12 ala suppeni, mutta nokimaa oli edelleen hyvin tummaa ja siinä erottui runsaasti hiilenpaloja. 3. tasolla ruutujen H-G / 13 punaruskea hiekkalue jatkui edelleen, samoin ruudun G / 10 nokialue. Koko aluetta syvennettiin vielä, kunnes esillä oli puhdas, karkea hiekka. (taso III)

Kaivannon keskellä ollut nokimaa oli pitkämonainen ja poikileikkauksessa pohja oli pyöreähkö. Nokikuoppa voidaan tulkitä varauksella liedeksi. Ruudusta G / 10 paljastunut tiivis nokialue, jossa kaivannon A1 alueella ei havaittu kiviä, oli 40 - 45 cm syvä ja selvärajainen. Se erottui kaivannon profiilissa sekä ruudun G / 10 että G / 9 alueella. Kyse saattaa olla samanlaisesta jäännöksestä kuin ruudussa H-I / 11-12. Nokimaan alta esille tuli karkea sora ja harmaa savensekainen hiekka. Ruudun G / 10 länsikulmaan ja ruudun H / 10 pohjoiskulmaan lyötiin maahan lyhyet paalut, jotta nokialue voidaan tarvittaessa myöhemmin paikallistaa.

Kaivanto A2

Koeruudun 47 ympärille avattiin 38 m² suuruinen alue, kaivanto A2. Turve poistettiin, samoin sen alla ollut mullansekainen hiekkakerros. Esille tuli kellanruskea hiekka, jossa erottui useita laimeita nokimaa-alueita sekä punaruskean hiekan alue ruudussa H / 12. Ruudusta J / 13 löytyi kulunut saviastian pala. (taso I)

Alueelta poistettiin hiekkaa ja luontaiselta vaikuttavia pieniä kiviä. Edettäessä syvemmälle nokialueet suppenivat, mutta ne olivat nyt vahvempia ja tummempia. Ruuduissa E-F / 10-11 tuli esille 2. tasolla kaivannon kulmauksesta nyrkinkokoisten kivien muodostama epäsäännöllinen alue. Tultaessa 3. tasolle ruudusta E / 10 löytyi piinuolenkärki. Nokimaa oli voimakkainta kaivannon länsiosassa ruutujen E-G / 10-13 alueella. Ruuduissa F-G / 11 esiintynyt punaruskean hiekan alue jatkui edelleen ollen 3. tasolla vahvimmillaan. (taso III)

Edettäessä 4. tasolle esille tuli muutama yksittäinen, kulunut saviastian pala, luunsiru sekä kvartsin kappale. Nokialueet laimenivat, samoin punaruskean hiekan alue; tätä likamaata esiintyi nyt myös pieninä läikkinä kaivannon itäosissa. Ruudun G / 10 luoteisrajalta kaivannon profiilista paljastui n. 20 cm syvä kulttuurimaakuoppa, leveys 25 cm, joka erottui ympäristöstään harmaanruskean värin perusteella. Kaivantoa syvennettiin vielä kunnes esillä oli puhdas, karkea hiekka.

Koeoja B1

Raunioiden 5 ja 15 välimaastoon tehtiin metrin levyinen koeoja B1 (12 m²). Ojasta poistettiin n. 5 - 7 cm vahva turvekerros ja sen alla ollut mullansekainen hiekka. Sen alta tuli esille ruskea hiekkakerros, jossa oli paikoin laimeata nokimaata. Ruuduista B / 12 ja C / 12 tuli esille kaksi luunsirua sekä useista ruuduista löytyi keramiikan paloja. Ruuduissa C-D / 12 hiekka oli savipitoista.

Ojaa syvennettiin 5 cm kerroksin ja siitä löytyi yksittäisiä kuluneita saviastian paloja sekä luunsiruja koko kaivannon alueelta. Samoin esiintyi nokimaaläikkiä ja niukasti hiilensiruja edettäessä syvemmälle. 30-35 cm syvyydessä maanpinnalta esillä oli muualla karkea hiekka paitsi ruudussa H / 10, jossa esille tuli vielä Ø 15 cm nokiläikkä, joka jatkui vielä 18 cm tätä tasoa syvemmälle. Ruuduissa C-D / 12 oli edelleen savipitoista

hiekkaa. Ojaan tehtiin lopuksi lapionpistot, jotka paljastivat karkean karkean soran ja ruudussa C / 12 hiekansekaisen saven.

Koeoja B2

Raunioiden 5 ja 6 välimaastoon avattiin metrin levyinen koeoja B2 (13 m²). Paikalla oli n. 5 cm vahva turvekerros, jonka alta tuli esille ohut mullansekainen hiekkakerros. Siinä esiineti niukasti hiilensiruja. Ojasta poistettiin 5 cm kerros maata, jonka alta tuli esille voimakkaan keltainen hiekka. Siinä oli luontaiselta vaikuttavaa harvaa kivikkoa. Edettäessä syvemmälle hiekan seassa havaittiin niukasti nokimaata ruudussa C / 10-11. Ruudusta C / 11 löytyi saviastian pala 15 cm syvyydessä maanpinnasta.

30 cm syvyydessä maanpinnasta hiekka muuttui karkeaksi. Ruuduissa C-D / 10-11 esiintynyt nokimaa laimeni ja hävisi tultaessa 18-20 cm syvyyteen. Ruudusta D / 10 ja E / 11 löytyi kummastakin kulunut saviastian pala.

Ruuduissa E-K / 11 esille tuli harva kiveys: kivien seassa oli savipitoista hiekkaa ja niukasti hiilensiruja. Kiveyksen pinta oli kaareva. Koeojassa erottuneen alueen pituus oli m. Ruudussa E / 11 kiveys tuli esille n. 30 cm maanpinnasta kun taas ruudussa G / 11 se paljastui n. 10 cm syvyydessä maanpinnasta. Kiveyksen pintataso puhdistettiin esille ja dokumentoitiin, mutta sitä ei ryhdytty enempää syventämään. Ympäristössä tehtyjen maastohavaintojen ja koeojassa olevan kiveyksen muodon perusteella rakennelma tulkittiin varauksella matalaksi raunioksi (R 19).

Turussa tammikuun 27. päivänä 1982

Unto Salo
Kenttätöitten valvoja
Professori

Ulla Lähdesmäki
Kenttätöitten johtaja
Hum.kand.

LUETTELO PERNIÖN LEMUN KYLÄN LEHMIHAAN KAIVAUSKARTOISTA 1981

(-yleiskartta mk 1:2000 vuodelta 1979-80)

- yleiskartta Lehmihaan mäen lounaisosasta, mk 1:500
- raunio 15: - linja-ja sektorivaaitus vuodelta 1980
 - I taso, mk 1:20
 - II taso, mk 1:20
 - ✓ - III taso, mk 1:20
 - avoimeksi jätetyt pohjarakenteet, mk 1:20, liitetty rauniohoito-ohjeisiin
- raunio 5: - linja-ja sektorivaaitus, mk 1:100
 - ✓ - I taso, mk 1:20
- kaivanto A1:- pinta-ja pohjavaaitus, mk 1:50
 - I taso, mk 1:20
 - ~ - III taso, mk 1:20
 - IV taso, mk 1:20
 - profiilit, mk 1:20
- kaivanto A2:- pinta-ja pohjavaaitus, mk 1:50
 - I taso, mk 1:20
 - ~ - III taso, mk 1:20
 - IV taso, mk 1:20
 - profiilit, mk 1:20
- koeoja B1: - pinta-ja pohjavaaitus, mk 1:50
- koeoja B2: - koeojasta paljastunut kiveys, mk 1:20

LUETTELO PERNIÖN LEMUN KYLÄN LEHMIHAAN VUODEN 1981

MUSTAVALKOISISTA VALOKUVANEGATIIVEISTA

TYÄ

- 4427 - Raunio 5 ennen töitten alkua, kuvattu lounaasta
 28 - - " - , kuvattu kaakosta
 29 - Rauniosta 15 poistetaan turvetta, kuvattu kaakosta
 4430 - - " - , kuvattu luoteesta
 31 - Kaivannon A1 ja A2 alue ennen turpeen poistoa,
 kuvattu lounaasta
 32 - - " - , kuvattu etelästä
 33 - - " - , kuvattu lännestä
 34 - Kaivanto A1 paalutettuna, kuvattu lännestä
 35 - - " - - " - , kuvattu tornista idästä
 36 - Kaivanto A2 paalutettuna, kuvattu pohjoisesta
 37 - Kuvaustornia pystytetään rauniolle 15, kuvattu etelästä
 38 - Raunio 15, I taso, kuvattu tornista etelästä
 39 - Raunio 15, 1 krs, 2.tason kiveystä otetaan esille,
 kuvattu idästä. Vas. S.Lindholm, E-L.Järvelä,
 J.Hakala, J-P.Luntama, H.Saariluoma. P.Kaukiainen,
 K.Jylhä, A.Sireń
 4440 - Rauniosta 5 poistetaan turvetta, I ja II sektori
 kuvattu pohjoisesta
 41 - Kaivanto A2, syvyys 7 cm turpeesta alaspäin, ruudut
 G / 12-13, H / 13-12, I / 12 ja J / 12. Kuvattu
 tornista luoteesta
 42 - - " -
 43 - Raunion 15 2.tasoa puhdistetaan esille. Kuvattu
 etelästä tornista. Vas. Kirsi Partanen, Sanna Lindholm,
 E-L:Järvelä ja Kristiina Nyman
 44-46 - Raunio 5, I taso, I ja II sektori, kuvattu
 tornista luoteesta
 47 - Koeoja B1 paalutettuna, takana R5, kuvattu pohjoisesta
 48 - Kaivanto A2, syvyys 12 cm maanpinnasta, taso I,
 ruudut I-J / 12 ja I-J / 13, kuvattu kaakosta

- 4449 - Kaivanto A2, I taso, ruudut I-J / 11, kaakosta
- 4450 - Kaivanto A2, I taso, ruudut G-H / 12-13, kuvattu kaakosta
- 51 - Kaivanto A2, I taso, ruudut F / 12-13, nokimaa-alueita, kuvattu koillisesta
- 52 - Kaivanto A2, I taso, ruutu J / 10, kuvattu lounaasta
- 53 - Koeoja B2, syvyys 15 cm maanpinnasta, kuvattu kaakosta
- 54 - - " - , kuvattu lounaasta
- 55 - - " - , kuvattu luoteesta
- 56 - 57 - Kaivanto A1, I taso, kuvattu lounaasta
- 58 - Raunio 5, I taso, II sektorissa erottuvia kehäkiviä, kuvattu pohjoisesta
- 59 - - " - , yksityiskohta kehäkivistä, kuvattu pohjoisesta
- 4460 - Raunio 5, I taso, II sektori, peitekiveystä kuvattu raunion laelta etelästä
- 61 - Kaija Kurronen piirtää raunion 5 I tasoa II sektorissa, kuvattu lännestä
- 62 - Raunio 5, I sektori, I taso, kuvattu idästä
- 63 - Raunio 5, III ja IV sektorin kiveystä kuvattu ennen turpeen poistoa, kuvattu lännestä
- 64 - 66 - Raunio 5, I taso, kuvattu pohjoisluoteesta
- 67 - Raunio 5, I taso, I sektori, kuvattu lounaasta
- 68 - Raunio 5, IV sektori ennen turpeen poistoa, etelästä
- 69 - Raunio 5, III sektori ennen turpeen poistoa, kaakosta
- 4470 - Kaivanto A2, II taso, kuvattu tornista etelästä
- 71 - Kaivanto A2, II taso, ruutu I / 13, kuvattu lounaasta
- 72 - Koeoja B2, syvyys 13 cm maanpinnasta, nokimaa-alueet ruuduissa C-D / 11, kuvattu lännestä
- 73 - Kaivanto A2, II taso, kuvattu tornista etelästä
- 74 - Raunio 15, II taso, kuvattu tornista etelästä
- 75 - Raunio 15, II taso, III ja IV sektori, kuvattu tornista etelästä
- 76 - Raunio 15, II taso, kuvattu tornista etelästä

- 4477 - Raunio 15, II taso, kuvattu lounaasta
78 - - " - , kuvattu idästä
79 - - " - , kuvattu pohjoisesta
4480 - - " - , kuvattu luoteesta
81 - Kaivanto A2, ruudut K-L / 12-13, I taso, kuvattu lounaasta
82 - Koeoja B1, syvyys 18 cm maanpinnasta, ruudut B-E / 10-11,
kuvattu lounaasta
83 - Raunio 15, III tasoa otetaan esille, kuvattu
tornista etelästä
84 - Raunio 5, I taso, I sektoria dokumentoidaan.
Etualalla Kaija Kurronen, takana vas. K. Jylhä ja
H.Saariluoma
85 - Kaivanto A2, III taso, kuvattu tornista etelästä
86 - - " -
87 - Kaivanto A2, III taso, ruutu G / 12, koeruudun 47
NE-profiili
88 - Koeoja B2, profiili ruudusta B / 10
89 - - " - , - " - A-B / 11
4490 - - " - , - " - A-E / 10
91 - - " - , - " - E / 11
92 - - " - , - " - C-E / 10
93 - Koeoja B2, syvyys 25 - 30 cm maanpinnasta, kuvattu
tornista lounaasta
94 - Raunio 5, I taso, I ja II sektori, kuvattu tornista
pohjoisesta
95 - 96 - Raunio 15, profiili O-A, kuvattu kaakosta
97 - 99 - Raunio15, profiili D-O-C, kuvattu idästä
4500 - Raunio 5, I taso, I ja II sektori, kuvattu tornista
pohjoisesta
01 - 02 - Koeoja B2, lounaasta ja koillisesta
03 - Koeoja B2, E-K / 11, koeojasta paljastunut kiveys,
kuvattu tornista lounaasta
04 - Koeoja B2, D-H / 11, koeojasta paljastunut kiveys
kuvattu tornista lounaasta
05 - Raunio 5, I taso, II sektori, kuvattu tornista pohjoisesta
06 - - " - , I ja II sektori , - " -

- 4507 - Kaivanto A1, II taso, ruudut H / 11-12, nokimaa-
alue, kuvattu kaakosta
- 08 - Kaivanto A2, II taso, ruudut E-F / 10-11, luoteesta
- 09 - Kaivanto A2, II taso, ruudut E-H / 10-11, - " -
- 4510 - Kaivanto A2, II-IV taso, ruudut E-H / 10-13,
kuvattu tornista lännestä
- 11 - Kaivanto A2, II taso, ruudut E-G / 10-11, kuvattu
tornista lännestä
- 12 - Kaivanto A2, II taso, ruudut E-H / 10-12, kuvattu
tornista lännestä
- 13 - Kaivanto A2, II taso, ruudut K-L / 14-15, kuvattu
pohjoisesta
- 14 - Kaivanto A2, II-IV taso, ruudut I / 14-15, kuvattu
pohjoisesta
- 15 - Raunio 15, III taso, kuvattu tornista etelästä
- 16 - Raunio 15, III taso ennen raunion keskellä kasva-
neen kookkaan kannon poistoa, käynnissä pohjan
vaaitus. Kuvattu tornista etelästä
- 17 - Kaivanto B1, I taso, kuvattu luoteesta
- 18 - Koeoja B1, I taso ,kuvattu lännestä
- 19 - Kaivanto A2, III ta IV tason vaaitus, kuvattu
tornista lännestä. Vas. K.Kurronen, J.Hakala,
E.Saloranta
- 4520 - Kaivanto A1, I taso, kuvattu tornista lounaasta
- 21 - - " -, takana rauniot 6, 7, ja 15
- 22 - Koeoja B1, II tasoa kaivetaan esille, vasemmalla
rauniot 6, 7, ja 15. Kuvattu tornista lounaasta
- 23 - Kaivanto A2, III taso, ruudut E / 12-13, kaakosta
- 24 - Kaivanto A2, III taso, ruudut E-H / 10,
kuvattu lounaasta
- 25 - Kaivanto A1, II taso, mahdollinen liesi, kuvattu
etelästä
- 26 - Raunio 5, I taso, kuvattu tornista luoteesta
- 27 - Kaivanto A2, IV taso, alueen itäosa, kuvattu
tornista pohjoisesta
- 28 - - " - - " -

- 4529 - Kaivanto A2, IV taso, ruudut J-L / 12-13, lounaasta
- 4530 - Kaivanto A2, alueen pohjoisosa, kuvattu tornista etelästä
- 31 - " - " -
- 32 - Kaivanto A2, IV taso, kuvattu etelästä
- 33 - Raunio 15, III taso, kuvattu tornista etelästä
- 34 - " - " -
- 35 - Raunio 15, III taso, IV sektori, kehäkiveä reunustanut nokimaa-alue, joka kaivettu pois,
- 36 - Raunio 15, III taso, kuvattu idästä
- 37 - Raunio 15 III tasoa puhdistetaan esille
- 38 - Raunio 15, III taso, kuvattu etelästä
- 39 - " - " -
- 4540 - Kaivanto A1, II taso, valokuvaustornilla kuvattu kohtisuoraan ylhäältä mahdollinen liesikiveys
- 41 - " - " -
- 42 - Kaivanto A1, II taso, mahdollinen liesikiveys, kuvattu tornista etelästä
- 43 - " - " -
- 44 - 51 - kuvaustornilla kuvattu kohtisuoraan raunio 15 III taso, kussakin kuvassa pohjoiskulma merkitty mustalla rastilla. Kuva 4546 - idästä kuvattu raunio 15 tornikuvausta
- 52 - Raunio 15, III taso, kuvattu tornista etelästä
- 53 - " - " -
- 54 - Kaivanto A2, IV taso, kuvattu tornista lännestä
- 55 - 56 - " -
- 57 - Kaivanto A1, III tasoa otetaan esille, kuvattu tornista etelästä
- 58 - Kesän 1981 kaivajat raunio 5 laella
- 59 - Raunio 15, III taso, I sektori, kehäkiven alta paljastunut keramiikkalöytö, Kuvattu lännestä, etäisyys kohteeseen n. 135 cm
- 4560 - Raunio 15, III taso, II sektori, nokikuoppa, josta löytyi savisen valinmuotin katkelma, kuvattu kaakosta

- 4561 - Raunio 15, III taso, kehärakenteet siinä asussa, jossa ne jätettiin avoimiksi töitten päätyttyä. Kussakin negatiivissa pohjoiskulma merkitty mustalla rastilla
- 62 - 66 - " -
- 67 - Raunio 15, pohjarakenteet siinä asussa, jossa ne jätettiin avoimiksi, kuvattu tornista etelästä
- 68 - - " -
- 69 - Kaivanto A1, III taso, ruuduissa H-I / 11-12 esiintynyt nokimaa-alue, kuvattu lounaasta
- 4570 - - " -
- 71 - Kaivanto A1, III taso, ruutu H / 13, punaruskean hiekan muodostama alue, kuvattu luoteesta
- 72 - - " -
- 73 - Raunio 15, III taso, raunion reuniolle levitetty ohut turvekerros, kuvattu tornista etelästä
- 74 - - " -
- 75 - - " -
- 76 - - " - , kuvattu tornista lounaasta
- 77 - - " - , - " - idästä
- 78 - - " - , - " - koillisesta
- 79 - Kaivanto A1, III taso, mahdollinen liesi, kuvattu etelästä
- 4580 - Kaivanto A1, III taso, ruudut G-H / 13, punaruskean hiekan muodostama alue, kuvattu luoteesta
- 81 - Kaivanto A1, III taso, ruudun G / 10 kulmasta löytynyt nokimaa-alue, kuvattu koillisesta
- 82 - Kaivanto A1, profiili G-H / 10, jossa esiintyy likamaakuoppa, kuvattu kaakosta
- 83 - - " -, profiili I / 15, kuvattu luoteesta
- 84 - - " -, profiili K / 15, kuvattu luoteesta
- 85 - - " -, profiili L / 14-15, kuvattu lounaasta
- 86 - Raunio 5, III ja IV sektori, I tason kiveys puhdistettu osittain esille, kuvattu tornista etelästä
- 87 - 88 - - " -
- 89 - Kaivanto A2, V taso, itäosa, kuvattu tornista lännestä

4590 - Kaivanto A2, V taso, kaivannon länsiosa, kuvattu
tornista lännestä

91 - Kaivanto A2 töitten päätyttyä täytettynä, kuvattu
lounaasta

PERNIÖN LEMUN LEHMIHAASSA 1981 OTETUT DIAPOSITIIVIT

- TYA 71:1 - Raunio A, kuvattu lännestä
- 2 - Raunio 3, hoitamaton raunio 2 vuotta tutkimuksen jälkeen rikkaruohojen peittämänä
- 3 - Raunio 5, I taso, kuvattu tornista luoteesta
- 4 - - " - , II ja III sektori, - " -
- 5 - - " - , I taso, kuvattu tornista luoteesta
- 6 - Raunio 15, I taso, kuvattu tornista etelästä
- 7 - - " -, I taso, yksityiskohta IV sektorin kivistä, kuvattu etelästä
- 8 - Raunio 15, II taso, II sektori, kuvattu etelästä
- 9 - Raunio 15, II taso, IV sektorin laattakiviä, kuv. etelästä
- 10- Raunio 15, III taso, kehäkiven alta löytynyttä keramiikkaa, kuvattu luoteesta n. 1,30 cm korkeudesta löydöstä
- 11- Raunio 15, III taso, avoimeksi jätetyt kehärakenteet, kuvattu etelästä
- 12- - " - - " -, kuvattu tornista etelästä
- 13- - " -, kuvattu idästä
- 14- - " -, raunion kehäkivet ympäröity ohuella turvekerroksella, kuvattu tornista lounaasta
- 15 - Kaivanto A1, II taso, kuvattu tornista etelästä
- 16- - " -
- 17- Kaivanto A1, III taso, kaivannon keskustasta paljastuneen nokialueen pohja, kuvattu kaakosta
- 18- Kaivanto A1, III taso, kaivannon SW-nurkasta paljastunut nokialue profiilissa, kuvattu koillisesta
- 19- Elina Saloranta pystyttää vaaituskojetta
- 20- Kaivanto A2, II taso, kaivannon itäosa, kuvattu lännestä
- 21- - " -
- 22- Mäen koillisosaan tehty koeoja paalutettuna, kuvattu idästä
- 23- - " -, koeojaa syvennetään, vas. H.Saariluoma, P.Kaukiainen

PERNIÖN LEMUN KYLÄN LEHMIHAASSA 1981 OTETUT MAANÄYTTEET

- N:o 1 - Koeoja B2, ruutu K, syvyys 15 cm maanpinnasta, nokimaa-alueen vierestä
- 2 - Kaivanto A1, ruutu G / 13, x=007 y=046, syvyys 12 cm maanpinnasta
- 3 - Kaivanto A2, ruutu F / 12, x=015 y=010, syvyys 15 cm maanpinnasta
- 4 - Koeoja B2, ruutu C / 11, syvyys 15 cm maanpinnasta, nokimaa-alueen yhteydestä
- 5 - Kaivanto A2, III krs, ruutu F / 12, näyte otettu 1980 koeruudun 47 NE-reunasta punaruskean rikastumakerroksen keskeltä
- 6 - Koeoja B2, ruutu I / 11, syvyys 10-15 cm maanpinnasta
- 7 - Kaivanto A1, syvyys 15 cm, ruutu H / 11, nokimaa-alueesta
- 8 - Kaivanto A1, ruutu H / 13, syvyys 15 cm
- 9 - Kaivanto A2, ruutu H / 12, III krs, nokialueen vierestä
- 10- Kaivanto A2, ruutu H / 12, III krs, nokikeskittymästä
- 11- Raunio 15, III taso, I sektori, raunion pohjasta keltaisesta hiekkamaasta
- 12- - " -, II sektori, -"-
- 13 - " -, III sektori, - " -
- 14 - " -, IV sektori, - " -
- 15- Koeoja B1, ruutu I / 10, III krs
- 16- Kaivanto A1, III krs, keltaisesta hiekasta kaivannon keskustasta paljastuneen nokialueen vierestä
- 17- Kaivanto A1, IV krs, ruutujen G-H / 13 rajalla olleesta punaruskeasta rikastuma-alueesta

PERNIÖN LEMUN KYLÄN LEHMIHAASSA 1981 OTETUT HIILINÄYTTEET

- N:o 1 - Raunio 15, I krs, IV sektori, $x=-165$ $y=-225$ $z=156$
- 2 - Koeoja B2, ruutu I / 11, syvyys 13 cm maanpinnasta
- 3 - Kaivanto A2, III krs, ruutu H / 11, syvyys 15-20 cm maanpinnasta, punaruskeasta rikastuma- alueesta ja nokimaa-alueesta
- 4 - Kaivanto A1, II krs, ruudut I / 11 - H / 12, voimakkaasta, selvärajaisestä nokimaa-alueesta (mahdoll. liesi)
- 5 - Kaivanto A2, IV krs, ruutu J / 13, nokimaa-alueesta
- 6 - Raunio 15, II sektori, III taso, nokikuopasta, josta valinmuotin katkelma
- 7 - Raunio 15, II - III taso, IV sektori, raunion pohjoisreunasta nokimaa-aloista

Perrinö, Lemm, Letmihaka
1981

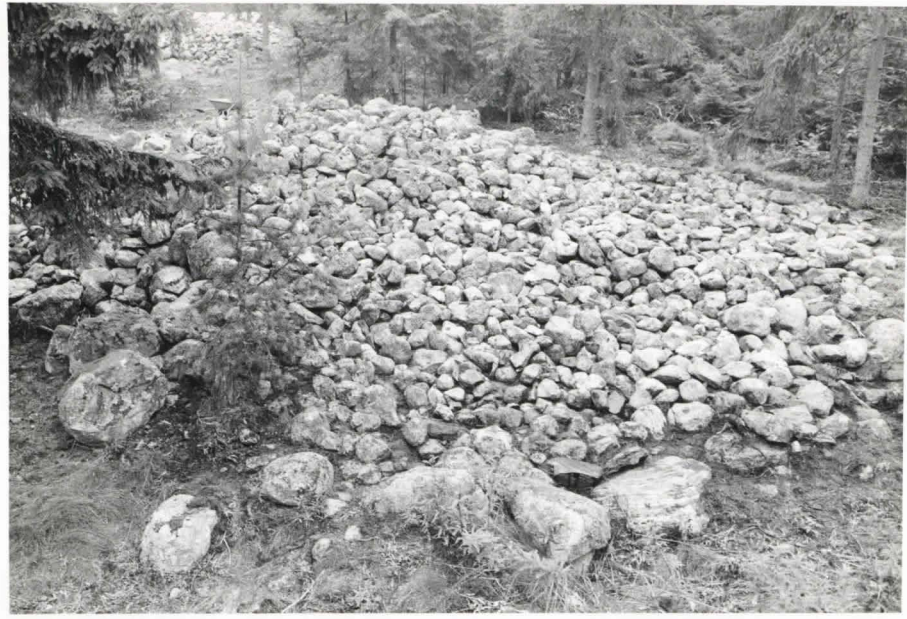
Raunio 15, III taso, kummitu kohtisnooran kollektustoruilh

N ↗
0.1m

Raunio 15, III taso, avoimeksi jätetyt kellarakenteet, raunion ympäristö peitetty ohuella tuvekerroksella, kunth tornista etelästä

Perrisö, Lemne, Leturnitrake
1981

Raurnio 5, I taso, kunnthu ete-
lästä tornista

Raurnio 5, I taso, I-II sektori, kunnthu luoteesta

Raurnio 5, I taso, I-II sektori, kunnthu lästä tornista

Raunio 15, I taso, kuv. etelästä tornista

Raunio 15, II taso, kuv. etelästä tornista

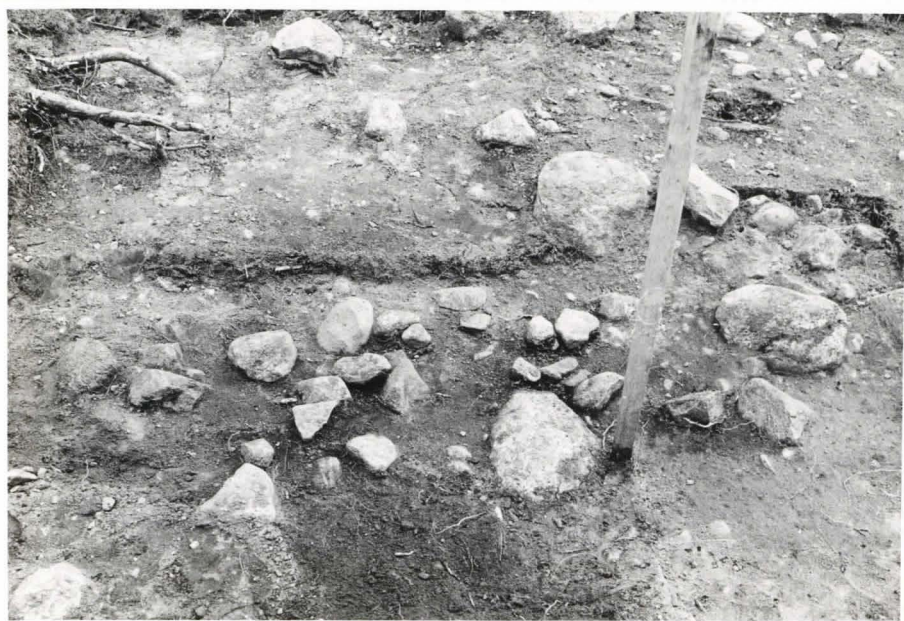

Raunio 15, III taso, kuv. etelästä tornista

Permiö, Lemm, Lehmikala
1987

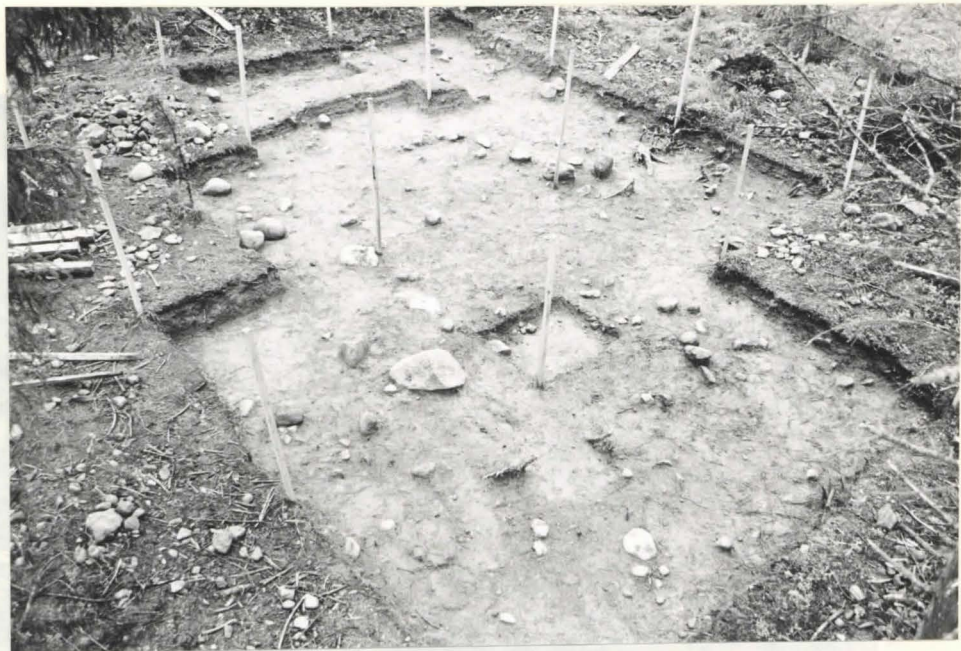
Kaivanto A1, 3. taso, ku-
rtn torniste etelästä

Kaivanto A1, keskeisestä paljastu-
nut muraalinen hiesi, kurtn etelästä

kaivojen 8 ja 16 lähystä, jonne
 avattiin kaivanto A2. Alue ennen
 paalutusta, kunth lounaasta

kaivanto A2, 3. taso, kunth
 tornista lounaasta